

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.
Hirdetési árak: Egy háromhasábos petítség ára 16 fill. Több-
szöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Tanulságok a választásból.

Rendkívül érdekes és tanulságos volt a jul. 23. választás Privigyén, amint az ilyen időközi választások elszigetelt voltak mellett amugyis fokozottabb mérvben magukra vonják a közfigyelmet.

A választásból kiderült, hogy ha a népek vezetői törődnek a választókkal, akkor, azok igenis meghallgatják és követik lelkésziük szavát; és pedig olyan következetességgel vallják magukat néppártiaknak, hogy nagyon is tanulhatna népétől némely tisztelendő ur.

A szegény földhöz ragadt nép nem ijed meg a hatóság jogtalan fenyegetéseitől, ha bátorítólag felvilágosítja a lelkésze. Ha a pásztor nem csupán akkor ügyel juhaira, mikor azokat nyirni kell, hanem állandó atyai érintkezés által egyetlen szellemi organizmussá fejlődik hiveivel, akkor nem kell tőle félni, hogy politikai mérkőzésnél cserben hagyja pásztorát a nyája.

A lelkész tanácsa kell, hogy meggyőződéssé váljék a népben. Ne csupán észére, hanem szívére is kell hatni, érzelmevilágát is be kell vonni az akcióba, mint ezt Privigyén láttuk. A privigyeyi polgároknál dr. Ernst Sándor plakátjai a házak falán koszorukba, rózsaguirlandokba foglalva diszelegnek az utcán. Ugy

néz ez ki, mintha a szoba szentélyéből kivitték volna a palladiumot s ki akasztatták volna az utcára.

Aki így gondolja a néppárt eszméjét, azt megvesztegetni, megfélemlíteni többé nem lehet. Az az utcán rózsakeretben díszlő falragasz, bizonyítéka a nép törhetlen ragaszkodásának, melyet megingatni nem sikerül.

Kalapot emelek a kerület lelkészi kara előtt, mely csekély kivétellel megtette kötelességét. De a győzelemhez még ez nem elég. A privigyeyi választás élénk tanulságot szolgáltat, hogy annak vezetésében egy vagy több olyan férfura van szükség, aminőt Brestyenszky Kálmán urban volt alkalmunk megismerni. Aki az egész stratégiai vezetést öszpontosítja energikus kezében. Aki, ha kell, lőt, fut, sasszemével észrevesz minden hibát, s azonnal azt helyrehozni igyekszik. Ez a szerep a döntő napon kétség kívül jobban illik egy világi ember személyéhez, mert olyan mozgékonyt, minőt az ütközet napján kifejezni kell az egész tábor felett, a papi talárban kifejezni nem lehet.

A választási elnökség, egy-két incidenstől eltekintve, kifogástalanul viselte magát, és ott is, ahol talán megjegyzésre adott alkalmat, inkább a kezdet nehézségeit, mint a roszakaratot hozhatjuk fel

okul. A szavazás elég simán ment. Csendőrök, katonák csak mérsékelt számban voltak jelen, és népünk sehol nem adott alkalmat vagy okot a választás alkalmával a karhatalom beavatkozására.

Látszik, hogy ahol verekedés, fizikai erőszakoskodás fordul elő, ott a hatalmon levő pártban, s bármily paradoxnak látszik is, éppen a hatóságban kell keresni forrását. A mi népünk mulat, táncol, éljenez békében; és zúgolódás, elkeseredés csak akkor tör ki belőle, ha már éppen csordultig van nem a kortes pohár, hanem az igazságtalanságé.

A választási küldöttség láthatta, hogy ha nem a Tarnóczy-Szulyovszky recept szerint jár el, rendben, békében mehet végbe minden, és elismerés illeti meg őket mindkét részről. A kortesutakban kifárasztott jegyzők — dacára bukásuknak — nem győzték eléggé dicsérni az elnököt, éppen úgy, mint a néppárt vezetői. Béke, nyugalom jellemzi a választást, mikor a nép és nem az elnök választ. Én, ha valahol zavargás, verekedés tör ki, legelső sorban az elnököt helyeztetném vád alá, mert annak igazságtalan vagy igazságtalanságot elnéző intézkedéseire vezethető vissza minden.

Még egy tanulságot, és pedig szomorú tanulságot vonok le a választásból.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Uti naplóból.

Zell am See, 1901. júl. 20.

Meg kell jegyezmem, hogy az uti naplóm nem a zsebemben, hanem a fejemben hordom. Jegyzőkönyvem az emlékezetem, ezt pedig lehetetlen zsebre dugni.

Egyszer megpróbáltam papiros naplót vezetni, de annak az irásában oly hanyagnak mutattam magamat, hogy kénytelen voltam félretenni kis jegyzőkönyvem, nehogy a csillogó fehér lapok elpusztuljanak szertelen hanyagságom miatt. Azóta mindig csak az emlékezetembe írok, a mely rossz szokásnak a gyenge oldalát nagyon érzem, de már nem tehetek róla, papiros naplót nem vezethetek, ha mindjárt a fejemet veszik. Ennek meg van a maga oka.

Jogász koromban történt, hogy midőn sehog sem tudtam tisztába jönni a bevételeimmel és kiadásaimmal, egyszer a karácsonyi ünnepek alatt öreg nagybátyámtól hosszú dorgálást kellett hallgatnom és elszenvednem annak minden kínját.

Kedves bácsi — mondám — hiába pironogat, én nem születtem fináncminiszternek, mikor

költekezni kezdek soha sem tudom mennyi a pénzem, mindig azt hiszem többel rendelkezem, mint a mennyit tényleg a pénztárcám rejteget, csak mikor nem bírok fizetni és hitellel dolgozom, akkor veszem észre, hogy tovább nyújtózkodtam, mint a meddig a takaróm ért.

Vezess hát naplót, tanácsolá szigorú haggon az öreg. Ird be mindennap pontosan a bevételeidet és a kiadásaidat, és látni fogod, mennyit szabad költened más nap, hogy bevételeid és kiadásaid között az egyensúlyt helyreállítsad. Megjegyzem, hogy akkor nekem minden nap külön bevételem volt, mert a nagynénemtől naponként egy forintot kaptam, melyet a jó öreg asszony a reggeli előtt észrevétlenül a tenyerembe csusztatott. Ezenkívül több lapnak a hirrovatába dolgoztam, és minden híremet azonnal honorálták.

Tehát naplót kell vezetnem. Ez volt a 12 napig, az egész keserves karácsonyi szünidő alatt tartó rémséges dorgálásnak a zárószava. Szentül megígértem, hogy úgy lesz, s ezen ígérettemmel a zsémbes, de a jó szívű öregot úgy megengeszteltem, hogy midőn az ünnepek után, melyeket körünkben töltött a fővárosban, haza utazott falusi birtokára, a búcsúzásnál 3 darab vadonatúj tizes bankót nyomott a markomba.

Még az nap megkezdtem a naplóírást. Be-

vételem ez volt: nagybátyámtól 30 forint, a nénem reggeli forintja, hírlapi szolgálatért 3 forint 50 krajcár, összesen 34 forint 50 kr. Kiadásaim: kávéházban elpikkolóztam és elbilliárdoztam 1 forint 50 krajcárt, szivarért kiadtam 1 forintot. Punctum. Napi maradvány 32 forint. Hogy a Fehér Jósának, a ki rég meghalt, drága barátom volt, 16 forintot kölcsönöztem, azt nem vezethettem be a kiadások közé. A mit az ember kölcsönöz, az nem kiadás, sem nem bevétel, hanem reménybeli jövedelem. Így okoskodtam a fináncszemmel és rögvést csináltam a naplómban egy harmadik rovatot reménybeli jövedelmeim számára.

Másnap ismét pontosan irtam és számoltam. Mivel ezen a napon egy kicsit uraskodtam, kiadásaim 3 forintra rúgtak, bevételem pedig 2 forint 60 krajcár volt, a reménybeli jövedelem rovatába ezúttal 8 forint került, a mit Szigethy Miska kollégámnak kölcsönöztem.

Igy folytattam a naplóírást nyolc napon át. A nyolcadik napon zárszámadást csinálva, a következő eredményre jutottam. Nyolc napi bevételem kitett 52 forintot, kiadásaim 58 forintot, a deficit e szerint 6 forint. Kezdttem boszankodni. Nagybátyám utolsó reményét vetette a naplóírásba. Ő meg volt győződve, hogy nem vagyok

Láttam ott a szabadelvű pártban a népből mondjuk 3-400-at, akiknek ott semmi keresni valójuk nincsen. Örvendek ugyan a 110 szótöbbségnek, de ez még nem elég. A nép vezetői legyenek azon itt is és másutt is, hogy az ellenkező párton csak azok legyenek, akik egymáshoz valóak. Legyenek ott a zsidók, a vármegyei hatóság, az állami tisztviselők, legyenek ott Pálffy gróf tisztjei, de a mi derék jó népünket én nem csak nagy többségében, de teljes egészében a néppártnak lefoglalni akarom. Azok a falusi hyenák, akik a népek anyagi kiszípolozásán fáradoznak, nagyon rosszul veszik ki magukat, mikor ugyanazt a népet a választásnál vezetik, fülébe ordítottnak.

Ha népünk még műveletlen, és kétségkívül még az, úgy én a műveletlenségnek ismérvét főképen abban látom, ha a zsidókocsmárosok komandirozzák a választási harctéren a szavazókat.

Ha Koós vagy Bajmócz népe Pálffy gróf tisztjeinek fenyegetésére csoportosan a liberalis zászlóhoz szegődik, én ebben csak gyengéséget, szegénységet látok, hogy a nép megtagadja azt, ami szívében ég, és követi a tiszt szavát.

Mert utóvégre is öt évben csak egyszer szavaz az ember, de fát, szénát, sárjút többször vág, vagy kaszál egy országgyűlési ciklus alatt. Ezeket még ki tudnám menteni. De a zsidókocsmárosok által vezetett és igazgatott tömeg, ez az, ami megszegyenit, ez a műveletlenségnek, hátramaradottságnak ismertető jele.

Ezt a tömeget kell emancipálni, ezeket kívánom én mind, és nem csupán a 110 szótöbbséget. Mindaddig, míg ezeket vissza nem szereztük mind, győzni ugyan győztünk, de magunk is meg vagyunk sebesülve.

A választás lefolyása.

A távolabbi községek szavazóit már előző nap estéjén szállította be mindkét párt. A más-

könnyelmű, csak szörnyen éhbeteg, képtelen a legyszerűbb számítási műveletre. Azért ő a naplóirástól csodákat várt az én pénzügyem javára. Meg is hagyta, hogy nyolc nap múlva az eredményről őt értesíteni el ne mulasztjam.

Az eredmény, mint fentebb jeleztem, deficit volt. Ezt irjam meg az öregnek? Hiszen akkor kétségbe esik felettem és bizony kitélik tőle, hogy elkeseredésében lejön Pestre és ad nekem olyan intelmeket, melyek kifárasztják agyvelőm minden idegszálát. Egy mentő gondolatom támadt. Hiszen nekem tulajdonképpen nincsen deficitem! A reménybeli jövedelem rovatát egészen figyelmen kívül hagytam, pedig ebben a rovatban 24 pengő forintok vannak felpingálva. Ha most már ebből a tekintélyes summából azt a potom 6 forintnyi deficitet levonom, marad még 18 forintom. Ezzel már lehet dicsekedni.

Azonnal leültem és a következő sorokat menesztettem Árokfalura a nagybátyámhoz: Kedves Bácsikám! Engedje meg, hogy mindenekelőtt hálásan megcsókoljam jószágos kezeit. Tapasztalt tanácsadasi belátása és jóindulata végre az én ügyefogyottságomon is diadalmaskodott. Tegnap zártam be először a hónap 1-je óta vezetett napló-számadásomat és mondhatom fényes eredménynyel. Kiadási rovatom ugyan 6 forintnyi

nap reggel erősen szemergő esőben jöttek a választók széles hosszú szekereiken. Egész szekértábor húzódott felülről Nemet-Próna, Gajdel, Brezán, Nádasér, Lazán felül. A néppárti kortések vigyáztak, hogy választóikat el ne csipjék, a szabadelvű kortések meg arra, hogy embereik — meg ne szökjenek.

Minálunk már úgy megy a választás.

Reggel hét óra felé tartott a választók felvonulása. Mindkét párt választói a piacon foglaltak helyet, hol két fabódé volt felállítva. Egyszerű, deszkából összetakolt fészter, hol a választók alkotmányos jogait gyakorolják, kik szabadon, kik meg recipiált hazánkfiaink által erősen nógatva.

Mikor úgy tíz óra tájban a választó-helyiségre értem, a két tábor meglehetősen egyenlően volt népes, úgy hogy bajos volt volna megjósolni az eredményt. A kormánypárton Pálffy-tisztek, zsidók, jegyzők és parasztok; a néppárton lelkesek, tanítók, polgárok, parasztok, de azonkívül is elég intelligens elem.

Ott járt dr. Kubina József képviselő, régi ismerősöm, ki a választási manővert jött tanulmányozni Nyitrába. Csalódott, amit Tarnóczy alatt Nyitrán látott, nyoma sem volt annak többé Privigyén.

Az I. küldöttségénél.

Az első küldöttségénél ott volt dr. Gyürky Géza elnök, mellette Winkler alelnök, fiatal megyei aljegyző. A szabadelvű párt részéről bizalmi férfi Lulyák Antal, egy rokonszenves arcu privigyei ügyvéd. Az utolsó privigyei választásnál ő volt az elnök. Most nagy rezignációval ült a bizalmi férfi széken, mint mikor a guardiánból három év múlva egyszerű páter lesz a kolostorban. A másik szabadelvű bizalmas Clair Vilmos, a Fmke főtitkára, a párbajkodifikátor, resch-fesch még mindig. Valamikor ütötte a zsidót és most annak bizalmasa. A néppárt bizalmasai Borosy Lipót mérnök, régi jó cimborám, mikor még e tájon laktam, azt a husz esztendő, a mióta utoljára láttam, akár le is tagadhatja életéből, senki sem fogja sikkasztással vádolni; a másik Bonitz Ferenc, az „Alkotmány“ szerkesztője, a jövő képviselő, ki annyi élénkséget tud önteni lapjába. Kár hogy nincsen ötven ilyen emberünk.

A szavazás itt kissé nehézkesen megy. Éppen Gajdel, a második község szavaz. A szabadelvű pártnak már 128 szavazata van, Dr. Ernszt Sándornak csak 52. A község embereit terrorizálja Pálffy, ami kevés néppárti szavazó maradt, azoknak a fülébe ordítják a zsidók az urnánál:

deficitet tüntet fel, de ezzel szemben áll 24 forintnyi reménybeli jövedelem. Tetszik tudni a Fehér Jóska meg a Szigethy Miska barátainak kölcsönöztem azt az összeget, de oly biztos az, mintha a zsebemben volna. Mégis, mivel még nincsen a zsebemben, egy külön rovatba vezettem be, a reménybeli jövedelem rovatába. Addig is azonban, a mig megkapom a pénzt, nagy szükségem volna vagy 20 forintra, hogy ne legyen kénytelen naplómba valóságos deficitet bejegyezni. Kegyeibe ajánlva magamat maradok halás és most már takarékos öcsöce Oszkár.

Két nap múlva Árokfaluról negyediv alakú nagy levelet kaptam. Öreg ember reszkető kezének az írása volt, a nagybátyámé. A gyors választ jó előjelnek tartottam. Bizonyára takarékoságomnak a dicsérete van a levélben és egy szükségzav, de tartalmas kijelentés, melyet az öreg úr rendszeres záradékkal szokott volt használni hozzám intézett leveleiben. „Egyebekben pedig értésedre adom, hogy a mai postával... forintokat küldtem címedre. Elj velök takarékos-sággal.“ Ez volt nagybátyám leveleinek rendszeres záradéka.

Most is, hogy ilyen ígéret fogok olvasni a levélben, biztosra vettem. Türelmetlenül fejtörtem a címeres pecsétet, tekintetem villámsebessé a

Markhot Aladár! Forr bennem a méreg, hogy az elnök füle hallatára így suggerálnak a kissé felénk, nagykalapos német népnek.

Oda állok a zsidók közé, hogy közvetlenül szem és fültanuja legyek a hangos suggestzióknak. Az elnök észrevesz és kérdi: — Szerkesztő urnak még nincsen Passe-par-tout-ja? — Igen is van, mondám, csak meghallgatni akarom, hogy mit csinálnak ezek a zsidó-polgártársak.

De ő nem vesz tudomást válaszmórról, és még egy szabadjegyet állit ki nevemre. Boldog Isten, Privigyén két Passe-par-tout-t is adnak, és Nyitrán Verő Zsiga még a városba sem akart beereszteni, pedig odaváló választó voltam.

De legyünk igazságosak; dr. Gyürky elnök később eltakarította az urnától a szuggeráló zsidókat. Nem tudom, vajjon saját jószántából-e vagy valakinek ösztönzésére; de délfelé már nem voltak ott.

A II. küldöttségénél.

Menjünk a másik küldöttséghez. Ott Klobusitzky Géza dr. az elnök. Fiatal, jóképű fiu, akinek még egy kis megerőltetésébe kerül, hogy elnöki szigorúságot öltson fel. A szavazók kérdése itt sokkal simábban, kulánsabban megy, mint az első urnánál. Nem tudom, a nép értelmiségén vagy az elnök ügyességén fordult-e meg, de itt rövidebben végeznek.

Néha azonban itt is zökken a menet. Egy süket öreg handlovait hoznak be, kinek zsiros kalapját hármasszinű néppárti toll disziti. Dr. Klobusitzky sehogy sem bírja belőle kihozni kire szavaz. Dr. Bangha Sándor szerkesztő, a liberalis bizalmi férfi, segítségére siet és bravúrt akar végezni vele. Odakiáltja: Markhot Aladár szavaz? — Igen arra! volt a néppárti ember válasza. — Ördögöt arra, szól Bangha Sándor, — ugy-e dr. Ernszt Sándorra szavaz? — Igen, igen, mondá mintegy önmagát feltalálva a német paraszt.

Bangha ur nyilván produkálni akarta magát jelenlétünkben a félig süket emberrel, hogy oda szavaz, ahova akarja az elnök, vagy hogy a megzavarodott szegény falusi ember annyi ur jelenlétében nem tudja, kire szavaz. — Ha igen, ugye tekintetben Markhot Gyula alispán, mint választási elnök, nagyobb rekordot ért el 5 év előtt Vág-Vecsen; mert az keresztjédeiseivel megmutatta, hogy Herbánszky, gr. Hunyady főszámvevője sem tudta, kire szavaz. — De hagyjuk őket!

A második küldöttségénél Zmeskál Zoltán a néppárt bizalmi férfija; ez az örök ifju kortes, aki mióta a kerületben tartózkodik, szinte megújodott. Hiába, elemében van; a nép ismeri őt,

levél végére esett, a hol a záradék szokott volt szerényen meghúzódni, átfutottam kétszer-háromszor a görbe sorokat, de majd sóbálványnyá meredtem, midőn ilyenforma kemény szavakat találtam a levélben. Kedves Öcsém! Most már látom, hogy belőled az élet számára nem lehet hasznos embert nevelni. A te kezvedbe nem való pénz. A ki két olyan hirhedt lumpnak, mint a kiket leveledben megneveztél, pénzt kölcsönöz, és még abban bízik, hogy azt a pénzt valaha meg fogja kapni, az vagy végtelenül könnyelmű fráter, vagy gyenge elméjű tökfilkó. A mig észre nem térsz, addig azt az egész összeget, a mit tőlem eddig havonként kaptál, jegyezd be naplódnak „reménybeli jövedelem“ rovatába. Egyebekben pedig értésedre adom, hogy a mai postával egy garast sem küldtem a címedre. Neheztelő nagybátyád Zsigmond.

Rettenetes! Még egyszer elolvastam a levelet. „A mig észre nem térsz, addig“ stb. Átkozott rovat! Minek is gondoltam ki ezt az ostoba dolgot. Hogyan élek meg most már ebből a reménybeli jövedelemből, melynek rovatában ott tündököl a hitelezésem és nagybátyám az ígérete? Ez az utóbbi még csak érne valamit, ha nem volna egy teljesíthetetlen feltételhez kötve, az észre téréshez.

s ő is a népet. Uglátszik készakarva tették dr. Klobusitzky mellé. Pedig most nem volt Zmeskal erélyére szükség; elég volt ott a szelidlelkű dr. Dianiska Sándor.

A néppárti táborban.

Érdekes képet nyújt maga a néppárti tábor. Egyenlő joggal a szabadelvűekkel ott terjed az is a tágas piac egyik oldalán. Zászlók virágokkal és nemzeti színű szalagokkal vannak díszítve és valóságos erdőt képeznek. A magokkal hozott falusi bandák harsogó nótákat huznak. A részben bocskos tótok meg németek lelkesen járják a csárdást a kegyetlen privigyei kövezeten. Asszony vagy lány nincsen köztök; azok valamennyien ott szorongnak esendő-kordon mögött a piacra szakadó utcák torkolatánál. A szépem hijában marokra fogják a zászló nyelét és azt táncoltatják meg pattogó, selma kortes dalok mellett. Hosszú szűr, rövid szűr, sárga szűr, szürke szűr csaknem mind egyiknek ott lóg a nyakán a rekkenő júliusi melegben. Mert a szűr a privigyei völgyben nem azt jelenti, hogy viselője fázik, hanem hogy paradéban jár.

Délig még egyforma a jó kedv mindkét táborban. Mikor megkondul a déli harangszó, a néppárt elnémul, a természetes, csaknem napernyő nagyságu német és tót kalap leszáll a főről s imádkoznak. A liberális párt parasztjai is imádkoznak részben, de a muzsikájuk szól. Délfelé dr. Markhot Aladár közeledik a néppárti tábor felé, hogy megtekintse. Valaki észreveszi és egetverő abcug harsan meg a táborban úgy, hogy a jelölt sietve távozik kísérvél. Gondolják, hogy visszaadják neki azt, hogy a zsidók Brestyenzsky Kálmánt, a néppárt főkortését, abcugolják. Vigasztalóan vettem tudomásul, hogy Brestyenzskyre csak a zsidók abcugoltak, a nép soha.

A nép arcvonala előtt ott jár Várossy Gyula orsz. képviselő, ki Szeged tájékáról jelent meg, Farkass József, Zalaegerszeg néppárti képviselője, egy még fiatal, daliás termetű dunántúli földbirtokos, Szabó István győri képviselő, szintén néppárti. Szegény jó urak, valamennyien tanulni jöttek Nyitrába. De elkéstek vele, mert ma nem lesz előadás. Amiből tanulhattak volna valamit, azt elvégezték a szolgabíró és jegyző menyikek a vidéken. Az elnök törvényszerűen jár el, meg is mosták érte a fejét Nyitrán.

Amott egy régi jó ismerősre akadok, a Bosányi Jóska, az idealista „fafaragó“. Egy maga szavazott a néppártra, az egész község liberálisra. Ez nem szép; de szép, hogy legalább ő maga eljött és velünk szavazott. — Keresem dr.

Ernst Sándort, nincs sehol, nem is láttam egész nap, csak mikor meg volt választva, késő este beszélhettem vele. A jókedvű Zmeskal Zoltán azt mondotta, hogy egész nap imádkozik. Jól teszi, meg is jutalmazza az Isten érte.

Azaz egyszer mégis láttam. Ott hullámozott végig választóinak vállain, kik riadó eljenzéssel hordozták körül a táborban. Csak gyermek-szóke fejről ismertem rá, hogy ő az, meg a menydörgéshez hasonló üdvkiáltásokból következtettem, de nem juthattam hozzá.

Hadd tombolja ki magát a nép — gondolám — ugvis ritkán jut hozzá, hogy kedve szerint válaszson.

A liberális táborban.

Átmegek a másik táborhoz. A barrièret képezi „száz zsidó egy sorba“. Egyébként pedig irányomban békések, nem bánt senki, nem is abcugol. Grünfeld Nánán nyitrai szerkesztő szintén ott lesi az eredményt. — Cseréljünk kalapot — mondám neki tréfásan, miután az enyemen dr. Ernst tolla volt, az övén semmi. — Szívesen, — mondá — de a tollat visszaadom. — Én zsebre rakom a kalapomnak mondott bököt, de látom, hogy csöpp kedve sincsen tréfálgatni. Hirtelen lárma keletkezik a kormánypárti táborban. Ijedten nézek oda és kérdem az egyik liberális főfő korifeustól: — Ki lármaoz ott? — Ugyan — szóla ő, ügyet sem vetve oda, — aki ott lármaoz, az vagy Pálffy-tiszt, vagy zsidó. — E bizalmáért nem áruolom el a nevét. Így gondolkoznak a liberálisok is.

A szabadelvű tábor kisebb ugyan, de azért ott is van paraszt szavazó elég, sőt több is, mint amennyit szívesen látok. Aki ott van a népből, azt a Pálffy tisztek térítették el és hangos bizalmatlansági szavazat az a lelkész ellen. Merőn szemébe nézek egy ilyen borotváltképű, de borotvátlan parasztnak. Hogy kerülhetett ez ide? Az illető felénken megemeli kalapját előttem, leütí szemét, és szígyenli magát. Ilyenek ők valamennyien!

Brestyenzsky Kálmán.

Egy daliás termetű néppárti kortesről kell megemlékeznem. Ő a választás főfaisurje. A szolgabíró felfüggesztette, vagy nem tudom letette, mert a privigyekkel nem akarta elfogadtatni Pálffy gróf ajánlatát a privigyei közsételepre, mikor a salgótarjániak háromszor annyit ajánlottak nekik. A bírót felfüggesztették, s most ő lett az első ellenzéki ember, kinek enerzsiája és ébersége nélkül aligha éltük volna meg a szép privi-

gyei napot. De meg is jutalmazta a nép jogainak bátor védőjét. Felkapták vállaikra és amily hoszsú volt a tábor — pedig hosszu volt — végig vitték vagy huzszor harsogó zene és riadó dalok mellett vállaikon. Ugy hajózott végig a nép vállain vagy félóra hosszat a diadalmas vezér a popularitás mámorító üdvkiáltásai között. Félóránál tovább nem láttam csak fél Brestyenzskyt, amint zászlóval kezében a nótához ütötte a taktust. Nem irigylek Brestyenzskytól semmit, de ezt a népszerűséget megirigyeltem tőle. Egy miniszter is megirigyelhette volna.

Igértek neki mindent, ügyének kedvező elintézését, visszahelyeztetését a nyitrai megyeháznál; és a jellem nem tágitott az egyenes úttól. (Ezt különben majd szóvá tesszük máskor!). Ez a dicsőség, melynek osztályrészesé lett délután, felér a politikai hatóság venalis jóindulatával ezerszer. Ha nem hiszitek, kérdezzétek meg tőle.

A délutáni változás.

Egész délutáni 2 óráig mindig a Markhot párt vezetett. Ismerőseim felkértek, hogy táviratokat küldjek nekik. Három óráig nem küldöttem, mert mindig kisebbségben voltunk. Két óraker d. u. Ernst 452, Markhot 469. Ezután lanyhább lett a jókedv a liberálisoknál, míg a néppártban szepmel láthatólag emelkedik a bizalom. Kérdem Brestyenzskytól, milyen a kilátás. Az mondja lezavaztatta embereit és 120 szótöbbségünk lesz. — Hogyan értsem ezt? — Ugy, válaszolá a lelkes pártvezér, hogy megolvastam, hány emberünk még nem szavazott, s hányan már lezavaztak. Ez 120 szótöbbség.

Szép számítás, de ki tudja, hányan vannak a tuloldalon! — Kérdezem Filberger Gyulától: Főbíró úr, hogyan állunk? — A főbíró, ki halaványabb a szokottnál, váltig erősíti 3 óra után, hogy a néppártnak 100 szótöbbsége lesz. Azt hittem, csak választási finesse, nem akarom neki elhinni. A mint kisült a két kombinált szám között éppen a közepes (110) ütött be.

Négy óra felé elcsendesedik a liberális tábor, tömege lassankint gyérül, míg az Ernst-párt egyre népesebb lesz. Két végén a nők, — kiket eddig távoltartottak — mintegy garnirungot képeznek. A diadalt még csak Brestyenzsky veszi biztosra, de a nép jókedvéből diadalra lehet következtetni. A nép szava Isten szava.

Ekkor megjelenik választói között dr. Ernst Sándor. A fékezhetlen jókedv felkapja vállaira s a győzelem biztos előérzetében rivallgva hordják körül a táborban. Az őrt álló kék hajtókás pozsonyi baka hátrafordul puskájától és látható

Az nap egész este tündöttem a helyzetem felett. Hosszas tépelődés után arra a belátásra jutottam, hogy mivel kevés bizalmam van ahhoz, hogy én valamikor észre térek s így reménybeli jövedelmeknek a tételeit a valóságos jövedelem rovatába átvezethetem: legokosabb lesz, ha összetépem azt a szerencsétlen naplót, mely csalódásba ejtett és megrontotta a zsebemet, zsebemmel az életkedvemem.

Azóta leküzdhetetlen undort érzek minden napló iránt. S ebben leli magyarázatát az a felettebb említett eset is, hogy midőn egyszer megkísérlettem a naplót írni, abban képzeltetlennül hanyagnak mutattam magamat.

Meg kell elégednem ennél fogva azzal, a mit az elő naplómba, az emlékezetembe bejegyezhetek.

Ennek lapjait a mint késsé átforgattam e napokban, megtaláltam ott az imént leírt esetet, melyet éppen azért el is mondtam. Tovább menve, egy kirándulásnak az emlékére bukkantam. Nem régen történt, a múlt héten, tehát a benyomásai még élénkek.

Semmeringtől délkeletre emelkedik a dél-ausztriai hegláncolat egyik, magasságra nézve szerény méretű, de gyönyörű kilátást nyújtó csúcsa, az úgynevezett Sonnewendstein. Ez a bécsiek kedvelt hegye, mert jó alkalmat kínál a „trotl“

sporra. A hegyet ugyanis, mely 1520 m. magas, Semmeringtől körülbelül 2 óra alatt el lehet érni. A felvezető út helyenkint meredek, nehéz járású, de mindenütt veszélytelen. Éppen veszélytelensége miatt a bécsi turista-klub, melynek edzett, merész vállalkozású tagjai a Gross-Glockner csúcsával birkóznak, az ártatlan hegy megmászását „trotl“ sportnak nevezte el.

De azért jaj volna annak, a ki totyokos lábakkal meg inakkal próbálna neki menni a Sonnewendsteinak. Fel még csak eljutna valahogy, hosszú pihenésekkel, de lefelé bizony, hogy megtarthassa magát az ember a meredek lejtőkön, erős lábakra van szüksége. Bécsből naponkint egész tarsaságok jönnek Semmeringbe, tisztviselők, a kik egy-két napra időt szakíthatnak maguknak, magánhivatalnokok, tanárok, papok, az arisztokrácia tagjai, különösen sok hölgy, vásár- és ünnepnapokon pedig a kereskedő és az iparos világ, s ezek mindnyájan lelkendezve a Sonnewendsteinak tartanak.

És ha már megcsinálták a tourt, akkor diadal ittas arckifejzéssel telepednek le a semmeringi szállók árnyas udvarain és kertjeiben, s nem győznek eleget beszélni arról a hősiességéről, melylyel a tagadhatatlanul fárasztó út nehézségeit legyőzték. Erről azután otthon is folyik

a társalgás és a bécsi ember a sonnenwendsteini kirándulás élményeiből egy-két hónapra való szellemi felfrissülést szedeget ki magának, apró adagokban, a német takarékoság rendszere szerint. A turista-klubnak az a tagja, a ki egy ilyen sonnenwendsteini hős előtt „trotl“ sportról említést tenne, nehezen vinné haza szárazon a bőrét.

Magam is bécsi társasággal tettem meg a kirándulást. Társaim utközben sokat gúnyolódtak a felett, hogy magammal vittem kissé nehezebb felöltömet, míg ők egészen könnyű nyári ruhában kényelmesen lépkedtek az oldalomon, mintha csak a Práter sugáregyenes fasorai között sétáltak volna. De már mikor a hegynek körülbelül a derekán voltunk, a szabadon álló hegygerinc egész hosszában minden oldalról erős szél röpttette felénk éles nyilait, melyek úgy meghasogatták izzadt fejünket és testünket, mintha villam hajtotta vizsugarat löveltek volna reánk.

Akkor a felöltöm, mely alatt kapaszkodás közben mind a két karom elszibbadt, megkezdte a szolgálatait, és mondhatom jól meghálálta gazdájának azt a fáradságát, a melylyel az izzadvarejrtékezte másfél órán át cipelte. A gúnyolódás sora most rajtam volt, de a szegény, didergő, ugrálva tornászó sógorok iránt kiméletesnek kellett lennem.

örömmel szemléli a népkégy ezen háborgó kitörését. Tuloldalón ebből nincsen semmi.

Négy órákor már dr. Ernszt határozott előnyben van 665; míg Markhótnak 589 szavazata van. Igen ám, de ki tudja hányat rejt még valahol? Kötve higy a liberális komának. Még mindig aggódom, csak Brestyenszky Kálmán bizik nagyokat. Mintegy megifjodva jelenik meg, mióta körülhurcolták a piacon.

Öt órákor dr. Ernszt 753, Markhot 641 és már nincs csak egy-egy községe minden pártnak. Dr. Gyürky ideges és szokottnál is halványabb lesz. Arcáról, valamint egyre ritkuló táborából olvasom le, hogy győztünk. Ekkor küldöm szét az első biztató táviratokat.

Negyed hatkor kitűzik a zárórát, Gyürky elkéseregetten jelenti ki, hogy esti fél hét után már nem fogad el szavazatot.

Tejfehér arcáról leolvassom, hogy bensejében így szól magában: „Igy járja meg az ember, ha becsületes.“ — Nyitrán egykor ennél jóval kevesebb ember szavazott le s még másnap hétkor sem voltak velök készen.

Ekkor a szabadelvű táborban már csak vagy 30 zsidó maradt, néhány baka meg csendőr. Nemsokára a zsidók is elpárolognak, míg a néppárt félelmetes tömeggé gyarapodott a minden felől összetörölődő férfiak és nők által szaporodva. Zúg a zene, harsog a dal, táncol a zászló, az elnök még nem hirdette ki az eredményt, de a néppárt jókedve igen!

Ekkor elhatároztuk Farkas József orsz. képviselővel és dr. Szüllő fővárosi ügyvéddel, hogy elmegyünk Bajmócra fürödni, mire elkészítik a választási jegyzőkönyvet ugyis visszatérünk. Sajnos elkéstünk.

Visszajövet találkozunk a választási küldöttséggel, kik szintén Bajmócra hajtottak — halotti torra. Dr. Ernszt Sándor lakásának udvarán temérdek nép gyülekezett rivalgó lelkesedéstől vezetve. Gramantik Gusztó, egy fiatal, jó megjelenésű káplán, intonálta nekik a dalokat, melyeket kitörő jó kedvvel folytatott ezer torok. Rázendült a banda és annyi pár járta a táncot, amennyi csak a tágas udvarban mozogni tudott. A pozsonyi bakák is kivették a maguk részét, mert úgy megforgatták a privigyei lányokat, menyecskeket, hogy csak úgy ropogott.

A plebánián lelkesen üdvözölték a fiatal győztest hívei és a generalstab; dr. Ernst Sándor pedig érzékeny szavakkal mondott köszönetet mindazoknak, kik a siker létrehozásában segítettek.

Privigyei polgárok, beszercebányai paptár-

A hegy csúcsán hatalmas árboeről vörösféhr zászló leng, melyet minden héten megújítanak, mert az iramló szélrohamok néhány nap alatt foszlányokra tépik. Kötő tábori távesővel körülnéztünk a szemeink előtt összefonódó csúcsokon és bemélyesztettük tekintetünket a déli irányú látóhatár messzeségébe. A hanyatló nap az ormok felett haladt el, mindegyiket aranysárgós sávval övezte körül, azután egy búcsúcsókkal, a pillanatra visszatérő alkonyi fény egy-egy felvillanásával köszönté az ormot, melynek szikla fejére az esti homály borította rá sötét takaróját.

Távol keleten mosolygott a magyarországi róma, Mosonmegye, buzakalászos éléskamrája Ausztriának. Alattunk a Schwarza völgye, melynek mélyében a zuhogó patakkal tejfehér országút kanyarodik jobbra-balra, vékony esik alakban a sötétzöld erdők és buja rétek közepette.

Kis vártatva eljött a hold, áttörte az esthomály fátyolát, ezüstös hajporral hintette be a túlelű fény magas szálait, beletűzött a völgyekben csobogó habokba, összelelkezett velök, azután a felhőkkel kergetődzött. Sokáig gyönyörködünk bohó játékában, azután barátságos fáklyája mellett lefelé indultunk.

Adieu.

sak, tanítók! Eddig nem ismertelek benneteket, kalapot emelek elöttetek, tietek az érdem, Istené a dicsőség! Legyen az általános választás koronája a július 23. diadalnak!

Másnap a déli vonattal elutazott dr. Ernszt Sándor, dr. Kubina József képvis., Bonitz Ferenc, egy budapesti lelkes fiatal technikus és lapunk szerkesztője kíséretében. A nép nagy tömegben várta az állomáson és harsogó éljennel bucsúztatta el győztes képviselőjét.

* * *

A szavazás számaránya a következő:

I. küldöttség.

	Néppárti	korm. párti	nem szavazott
Privigye	42	55	56
Gajdel	19	73	38
Tuzsina	10	88	55
Majzel	11	—	15
Szolka	6	3	4
Czach	9	23	5
Chvojníca	1	29	21
Kis-Próna	6	2	1
Nadásér	27	20	10
Brezány	17	20	2
Pollusz	16	1	4
Lazán	43	1	3
Poruba	22	2	5
Kanyanka	10	2	1
Dubnica	8	5	2
Bajmóc	1	41	7
Kocúr	—	14	1
A.-Sutóc	1	10	2
F.-Sutóc	6	1	2
Bajmóc Apáthi	19	13	4
Neczpál	10	5	7

II. küldöttség.

	Néppárti	korm. párti	nem szavazott
Handlova	163	74	
Morovno	14	3	
Német-Próna	50	21	
Rasztočno	21	26	
Jalovec	11	14	
Chrenóc	18	8	
Lipník	14	8	
K.-Csauca	26	20	
Brusno	21	10	
N.-Csauca	9	5	
K.-Lehotka	19	1	
N.-Lehotka	14	6	
Hradec	22	—	
Czigel	9	1	
Szebedrázs	44	—	
Koós	25	50	

A záróra alatt leszavazott I. küld. Néppártra: Privigye 7, Nadásér 1, Kis-Próna 1, Poruba 1, Lazán 2, Markhótra Privigye: 5. — A II. küldöttségnek Néppárt: Német-Próna 5, Czigel 1, Szebedrázs 1, Kis-Csauca 1, Markhótra senki. Főösszeg: Dr. Ernszt Sándor 772, Dr. Markhót Aladár 662.

Biztató jelek.

Midőn e hó 23-án este a nyitrvölgyi vasut mentében hire ment, hogy a privigyei választásnál a néppárt a győzelem, ez a hír, a kazárokat*) kivéve, mindenütt nagy örömet okozott. Különösen nagy örömmel és lelkesedéssel kolportálták e hírt a vasuti alkalmazottak, sőt nem egy nyíltan adott kifejezést annak, hogy az általános választásnál a néppártra szavaz, vagy egyáltalában nem szavaz.

*) Az ilyen kifejezésnek csak mérsékelten tudunk örülni. Higyje meg, hogy a „kazároknak“ többet ártunk, helyesebben: népünknek többet használunk, ha takarékos és fogyasztási szervezeteket alapítunk. A kazár szóval nem uti be azok fejét, a szövetkezetekkel igen. (Szerk.)

Nem csekély kárörömmel vették e hírt tudomásul a közigazgatási alantás tisztviselők is, mert a lefolyt privigyei választásban hajnalhasadását látják azon jobb kornak, amikor a felettes hatóság részéről a választáskor kopószolgálatra — mint eddig — többé már nem fogják felhasználhatni, a mi által nemcsak gyűlöletesek lettek a nép előtt, a melynek verejtékeiből élnek, hanem az eddigi korteshadjáratokon életük is nem egyszer kockán forgott.

De a privigyei választás eredménye határozottan felvillanyozó hatással volt a köznépre is. Az egyes állomáson visszafajtott lélekzettel várta az esti vonatot és midőn az utasoktól értesült, hogy a liberális párt bukása már megvan pecsételve, ujjongva futott falujába, hogy a „mi pártunk“ győzelmét a többiekkel is közölje. Nincs az a néppárti nagygyűlés, a mely a nyitrvölgyi néppártnak oly nagy szolgálatot tett volna, mint a privigyei választás eredménye. Ezt pedig első sorban a privigyei főbíró úrnak köszönhetjük, a ki addig biztatta a nyitrai alispánt, hogy a néppártot így meg amúgy sikerült „tapintatos“ eljárásával megtörnie, a mig az el is hitte neki.

S vajlon mi indokolja ezt az általános örömet a liberális párt bukása, illetve a néppárt győzelmé felett? Nem más, mint a köztudatba áttent azon általános érzés, hogy a néppárt győzelmé tulajdonképpen a kereszténység győzelmé, a kazárokkal paktált szabadelvű pogányság felett. Igazán vaknak kellene lennie, a ki be nem látná, hogy az élelmes kazárfaj miképp szorítja ki a keresztény elemet minden térről. A kereskedelem teljességgel az ő kezükben van. A középosztályt már kisajátították; a paraszbtirtok kisajátítása és a hivatalok lefoglalása már javában folyik s ha ez így fog tovább menni, a m stani hivatalnokok fiai már csak hivatalszolgák, v. legjobb esetben csak dijnokok lesznek.

S midőn a revindikáció terén egy ici-pici sikert tudunk előmutatni, máris ujjongunk örömmünkben, mert vigasztal a tudat, hogy a néppárt révén mégis visszaszorítottuk a betolakodott *hazátlanokat*. Hogy így gondolkodunk nemcsak mi keresztények, hanem a kazárok is, azt a választás napján is meglehetett látni, a mikor a tisztelt kazárok úgy jártak lehorgasztott fővel, mintha akárcsak hosszú napjuk lett volna. Ez bizony hiába való a szabadelvű párt nyitrai „Közölyének“ a néppártra való undort gerjesztő köpködése és azon hitvány hazugsága, hogy a néppárt „hazátlan.“ Tudja azt mindenki, hogy a „hazátlan“ jelzővel való megbélyegzés nem a néppártot, hanem a liberális pártot illeti. Mert a néppárt őseinek bölcsője századokon át itt Magyarországon ringott; ellenben a liberális párt zöme Galiciából szakadt ránk, tehát az hazátlan. Midőn e sorokat írom, a főváros liberális sajtónak a privigyei választásra vonatkozó tudósításait még nem olvastam, de előre tudom mi lesz azokban. Azt fogják hazudni, hogy a néppárt iszonyatos módon fanatizálta és „terrorizálta“ a „buta“ tömeget, hogy így meg amúgy rakoncátlankodtak a néppártiak; de hogy szabadelvűek miképp etették és itatták a „hazafias“ és „intelligens“ szabadelvű választókat, miképpen a fuvar, legelő és egyéb jó dolgok elvonásával fenyegették azokat, akiket megnyerni, jobban mondva megvenni nem lehetett, arról persze hallgatni fognak.

Hazudjanak akármit, de az ébredező keresztény elemet többé már felre nem vezetik; tudja azt már mindenki, hogy a hazátlan szabadelvű párt megtörésére, kiirtására való iparkodás manapság a *legelső hazafias kötelessége minden keresztény magyarnak*. S ha Magyarország ezredéves keresztény magyar népe egyesült erővel megtörte, bár sok szenvedés árán a török rabigát, bizunk az Istenben, hogy megfogja törni a szabadelvűnek csufolt rabigát is. Ezen édes reménnyel biztat a privigyei választás eredménye.

Nyitrvölgyi.

Levelezés.

Privigyé, 1901. július 24.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A privigyéi választás nem annyira a liberális párt bukását — mert nálunk nincs, hanem van megvásárolt párt — mint inkább a hatalmi erőszak és a „fenkölt gondolkodású“ gróf Pálffy esch hadának megaláztatását és leverését jelent. A szolgabírák, a jegyzők terrorizmusa, a gróf szolgahadának a brutalitásig és aljasságig menő garázdalkodása és lélekvasárlása megtört a józan néppárti választók lelkesedésén és elvhűségén. És ez kiemelendő momentum. A néppárt létezése folytán keresztény népünk lassankint kiemelkedik a baromi állapotból, melybe a korrupció és a botrányos választások döntöttek s melyben oly sokáig fetrengett. Egykor az lett a képviselő, ki több választót vásárolt össze. Most nem úgy van, mi jobb kor hajnalát jelenti. Markhót kortesei leginkább mondhatnák meg, mennyire józanodik a nép, mennyire acélosodik elvhűsége és mily többre becsüli a meggyőződést, a becsületet a pénznél és a pálinkánál. A néppárt működése és célja varázserővel van lelkületükre. A hallott ígék visszhangra találnak szívökben és örömmel csatlakoznak azon zászlóhoz, mely alatt a néppárt az elnyomott, a kifosztott nép jólétéért, az üldözött egyház érdekeért, az erőszak és a betyárizmus ellen harcot folytat.

Mily óriási különbség a két párt kortesei közt! Mig Markhót pártján az annyira emlegetett „értelmiség“ salakja feljebbvalói parancsára vesztegetett, itatott és terrorizált, addig a néppárt kortesei tisztességes privigyéi polgárokból kerültek ki, kik önként, bér nélkül, üres zsebbel, egyedül az ihlet és a meggyőződés szavával buzditották elvtársaikat a kitartásra, a keresztényi és polgári becsületérzés megtartására. Ezeket a derék embereket nem kellett felfogadni, nem kellett kényszeríteni, önként ajánlkoztak. Oda hagyták családjukat, munkájukat és elszéledtek a községekbe, hogy elvtársaikat a jog és a becsület rablójától megvédjék. Ezen önzetlen és önfeláldozó férfiak közül kinagaslík Bresztyenszky Kálmán, kiről mondhatni, hogy erélyével és taktikájával juttatta a néppártot diadalra. Hasztalan volt a hatóság ígérete, miszerint visszahelyezi bírói állásába, ha a néppárttól eláll. Nem lett áruló. Megmutatta, hogy hatalmasabb Filberger-nél és Pálffy embereinél, kik megrontására törek. Jutalma, a győzelemmel nyert elégtétel. Bresztyenszky kivül a választási mozgalomban érdemeket szereztek és a néppárt tántoríthatatlan bajnokainak bizonyultak: Borossy Lipót, Kmettyko István, Pik János, Veszteniczky József, Ulrich József, Sztehlinszky Károly, Mellus Bálint, Hojts Mihály, Czigler István, Tomasik Bálint, Gyurják Károly. A német-prónai polgárok. Egyháziak közül Wohland J. német-prónai esperes, Grigely Mátyás szebedrázi plebános, Kaeska József lakácsi plebános és Lukács Ignác berzsényi plebános. (Ezekkel szemben Psozka J. és Policsek K. erős liberálisok.)

Mit szólják a privigyéi polgárnők és a leányok lelkesedéséről. Ez leírni nem lehet. Boldog volt az a nő, a ki Ernszt plakátját fölkoszorúzhatta. És melyik nem tette? Ha áldást mondhatott törekvésére. És melyik nem tette? Napnap után virágzáporral és koszorúk özönével árasztották el szeretett jelöltjüket — most már képviselőjüket — és annak útját. Ez a lelkesedés a vidéki pórasszonyokra is átragadt és hatással volt a férfiakra is. A keresztesháborúk szellemének felululását láttuk a választási mozgalom alatt. Hisszük, hogy a tűz nem fog kialudni, hanem fölperzseli a liberálisok talaját, úgy, hogy a közel jövőben csak itt-ott marad sötét folt a tiszta talajon.

A győzelem óriási hatással volt a választókra, ezt a bukottak sem tagadhatják. Biztosra vesszük, hogy a következő választásnál a megvesztegetett választók nagy része megtér és táborunkban fog harcolni az egyház és a haza érdekeért. Adja Isten, hogy úgy legyen!

— 5

Ujdonságok.

Kinevezés. Greifel György, nyitrai főgimn. helyettes-tanár Budapestre pénzügyi számellenőrre, Halus Gyula, nagybittsei segédkönyvvezető ugyanoda telekkönyvvezetővé nevezetett ki. Szvaty József bbányai polg. iskolai hely. tanító Zay-Ugrócsra segédtanítónak, Gross Samu alsó-lendvai polg. isk. r. tanító szintén Zay-Ugrócsra r. tanítónak lett kinevezve. Vinkler Vilmost Lapágyarmatra anyakönyvvezetővé, Bilik Józsefet Turo-Lukára, Kovacsics Mihályt Vágújhelyre, Dualszky Árpádot Bankára, Uskert Jánost Privigyé vidékre, Krizsán István tanítót pedig Lapágyarmatra akv. helyettesekké nevezte ki a belügyminiszter.

Egyházi hírek. Pelcsárszky Ananiás, nyitra-felsővárosi hely. lelkész és házfőnök, rendjének szabályai értelmében mindkét állásától felmentetett s helyébe Glósz Lipót sz. Ferenc r. atya nevezetett ki. — Pelcsárszky ur 42 esztendőt töltött Nyitrán. 1859—75-ig mint hitoktató, attól fogva mai napig mint felsővárosi lelkész és házfőnök. Sajnáljuk távozását, habár méltányoljuk, hogy 67 éves korában pihenésre van szüksége. Sajnáljuk főképp azért, mert mint lelképásztor a népnek igazi atyja, önzetlen tanácsadója volt. Példás pap és hivatásának magaslatán válik meg tisztjétől. — Kubiss Jeromos sz. Ferenc-rendi áldozár pedig Nyitráról Ujvárbá helyeztetett át.

Eljegyzés. Vindisch Andor, fő-állatorvos a helybeli mentelepnel, jegyet váltott Hradil Ferenc nyitrai vasuti állomásfőnök kedves leányával, Józsa kisasszonnyal. — Weisz Károly, a nyitrai takarékpénztár tisztviselője, eljegyezte Pretzelmajer Berta kisasszonyt, Pretzelmajer Adolf nagykereskedő leányát Vágszereden.

Honvédtisztek táncmulatsága. A nyitrai 14. honvéd-gyalogezred tisztikara július hó 30-án, kedden, a nyitrai sátor-táborban zártkörű nyári mulatságot rendez. Kezdeté este 6 órakor a pozsonyi IV. honvéd-kerületi zenekar séta-hangversenyével, melyet este 8 órakor tánc követ. A tisztikar mulatságainak régi hírneve biztosíték arra, hogy ez is pompásan sikerülni fog. A hölgyeket kéri, hogy minél egyszerűbb nyári ruhában jelenjenek meg.

A nyitrai kath. legényegylet házalapja javára augusztus hó 4-én, vasárnap, a zabori „Toifel-kert“-ben monologok, szavatok és tréfás mutatóvanyokból álló előadással egybekötött zártkörű nyári mulatságot rendez. A felvonulás delután 3 órakor történik az egylet helyiségéből, minden zenekiséret nélkül; az előadás kezdete 4 és fél órakor. Belépő-díj: Személyjegy 1 kor., családijegy 3 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtaztatnak. Jegyek előre válthatók Feitscher Ernő egyleti pénztáros ur üzletében. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság augusztus hó 18-ára tétetik át. Műsor: 1. „Szülőföldemen.“ Költemény, Tóth Kálmántól. Szavalja Haulik Károly. 2. „Az ügyetlen ember.“ Vig monolog Gabányitól. Előadja Kren Kornél. 3. „A föld és népei.“ Humorisztikus felolvasás. Tartja Kugyelka József. 4. „A kedves ember.“ Tréfás magánjelenet, Gabányitól. Előadja Zsivkovits Ambros. 5. „A kutyakaparó.“ Költemény Petőfi Sándortól. Szavalja Korentsy Mihály. 6. A „Barnum“ csodagyűjteményének egy töredéke, mely hírneves állatseregletének legjobban idomított állataiból áll, elővezetve Columbus Kristóf állatszeldítő által. 7. „Majd megbánod!“ Kacagató bohóság. Előadja két Clown a Barnum-féle csodagyűjteményből és egy pincér a kajszai vasuti vendéglőből. 8. „Johannesburg bevétele.“ Kép az angol-búr háborúból, görög-tűzfény kivilágítás mellett. — Előadás után tánc.

Választási apróságok Handlováról. A választási eseményekkel úgy is túlon tul vagyunk halmozva, adjuk azonban mégis a következőket: A néppárt nem is tudta még, ki lesz a jelöltje, a liberális párt már korteskedett. A szolgabíró több mint egy éve az emberekhez szólt, ha valami tanácsért jött hozzá a nép, azt mondá: „Jól, megteszem, de ha a választások jönnek, aztán az én embereim lesztek“. A liberálisok levágtak borjút, birkát gulyásnak és főzték a választók-nak. Az egyik asszony, mikor a kocsmából hazajött a férje, mondá ennek: Ott van a vacsorád. Egyél. — Jól laktam, nem kérek. És kinél, hol? A kocsmában a liberális pártnak gulyás főztek, ott ettem. — Ugy — ugy, hát néked jobban izlik a kocsmában az étel, mint a mit én főzök? No, akkor csak menj és egyél mindig a liberális párt-nál, mátlól fogva én neked főzni nem fogok. És tényleg három napig nem főzött neki, míg át nem lépett a néppártra. — Rosszabbul járt a szomszéd asszony: Férje a mezei munkáról haza jött, elment a kocsmába, ott kapott a mit kért ingyen, mert úgy volt meghagyva a liberális kortesektől, ha a választók jönnek, adjon a mit kérnek. András bácsi jól benyakalt. Felesége bosszúból bejárta a kamrába és a kulcsot magához vette. Ejjétkor zörögnek az ajtón. András felesége fölébred és azt mondja, hogy férje nincs idehaza. A részeges azonban köhög a kamrában s kényszerítik az asszonyt, hogy nyissa ki az ajtót. Persze, mikor a csendőr előtte áll, az asszony megijed és fölvi-totta az ajtót. Andrást kivitték a szekérre. Ott várta a községi előljáró, meg egy csendőr, úgy vitték el szavazni. — Reméljük, a csendőrséget utoljára alkalmazták ilyen megalázó szerepre.

Az Uristen taglója. Mult hétfőn d. u. Kis-Cétyben zivatar volt, a villám egy szántó-földbe ütött le, s a Horn-féle birtokon egy báres 2 ökrét ütötte le. A két ökror nyomban kiadta páráját. Tudositónk azt jelenti, hogy a két ökröt egy élelmes nyitrai mészáros megvette és kimeréte.

Az Erhardt-féle gyorstüzelő ágyu. Még javában folytak a kísérletek az Erhardt-féle gyorstüzelő ágyu négy mintájával, de máris megállapítható, hogy az új rendszerű ágyu, a melylyel percenkint átlag 16—18-szor lehet löni, kifogástalanul működik. Erhardt-nak sikerült 500 m. kezdő sebességgel bírós és 65 kg. nehéz lövedéket lövő oly löveget szerkeszteni, melynek súlya, ha a mozdonyban 36 teljes lövés van elmálháza, átlag 1600 kilogramot tesz ki. Erhardt kétféle zárvatot alkalmaz és pedig a csavart vagy a vízszintesen mozgó éket. Bármelyiket egyetlen, egyirányu fogással lehet kinyitni és becsukni és mindegyiknek biztosító készüléke van. A lövegtalp hátrafutásának teljes megakadályozása képezi a tüzer-technika feladatát, mert éppen az ágyunak előbbeni (a lövés előtti) helyzetébe való visszaállítására jár a legtöbb időfeccserléssel. Eddig egyedül Erhardt-nak sikerült oly lövegtalpat szerkeszteni, mely a nagy csőhátrafutás folytán a lövésnél helyében marad. Az elsütésnél csak az ágyu csőve csuszlik hátra a talpon 1:2—1:4 méternyire és azután visszater előbbeni helyére. A lövegtalp (lafetta) két részből állván, az alsó lövegtalp a lövésnél teljesen nyugodt marad s ezáltal a lövés alkalmával a magassági és oldalirányzás nem változik, úgy hogy a gyorstüzelésben egész sorozat lövés adható, a nélkül, hogy az irányukat csak ellenőrizni is szükség lenne. Az új ágyu legnagyobb lőtávolsága 10 kilométer. Az új ágyu főhaszna tehát a következő: A hosszu csőhátrafutás folytán a hátralökés energiájából csak kevés vitetik át (a földön nyugvó) alsó lövegtalpra s így ez a sarkantyufék alkalmazása és a kis talpszög folytán állóhelyében marad a nélkül, hogy a talp mozdonytusa a földbe ásódnék s így a löveg a kerekkel a talajról fölugorék. Ennél a lövegrendszer-nél nagy vetészeti hatás érhető el, mert a nagy hátralökéstől csak egy rész vitetik át a lövegtalpra. A löveg a mai nap engedélyezhető legnagyobb súly (a befogott lövegé 1800 kg.) alatt marad. A lövegtalp kényes részei (fék, előhúzó-készülék) a páncél és a felső lövegtalp elrendezése folytán az ellenség tüze ellen (teljes találatokat kivéve) védve vannak és a föltaláló állítása szerint a cső még abban az esetben sem fog a lövegtalpból hátrafelé kilövetni, ha a fekhenger csak hiányosan is volna töltve s így a kezeltűzerek nem veszélyeztetnek.

Óvakodjunk a golyóktól. A nyitrai 14. honvéd-gyalogezred f. évi augusztus hó 5-én és 7-én éles töltényekkel lövő gyakorlatokat tart, és pedig mindkét napon reggeli 6 órától kezdő-

dőleg, Darázs község és a 220 m. ponttal jelzett magaslát között. Főirány: Kajsza község, Pléska + 452. (Lásd Nyitra részletes térképét.) Figyelmeztetjük ennél fogva a lakosságot, hogy az említett napokon a lőirányban való erdőben való tartózkodás vagy járkálás életveszélyes jár. A céllovás idejében a lövés irányában a magaslaton vörös zászló fog kitűzteni és megfelelő számú örök lesznek kiállítva.

A cabaji daloskör megnyitása.

Ritka és hazafias ünnepély folyt le f. hó 21-én Cabajon az állami iskola nagytermében, a cabaj-eszperői olvasó- és daloskör megnyitó ünnepélye alkalmával. A Fmke részéről megjelent Clair Vilmos főtákar; Mocsónokról dr. Bartossik Antal esperes-plebános, kerületi tanfelügyelő; a hatóság részéről Majthényi Géza főszolgabíró; a községi előjáróság, a község színe-java: hölgyek és urak; Nyitráról és a vidékről is sokan voltak jelen. Az ünnepély a Hymnus elénkésésével vette kezdetét, utána dr. Pulmann János esperes-plebános mondott igen szép megnyitó beszédet, majd pedig a dalosok több hazafias és igen népszerű dalt énekeltek, egyik tag pedig a dal- és olvasó kör nevében üdvözlő beszédet mondott. Ezután következett a körjegyző üdvözlő beszéde, melyben községei nevében ígéretet tett arról, hogy az együletet a községek anyagilag is támogatni fogják. Végül pedig a plebánián 20 terítékű ebéd volt, mely fényességéről és az elhangzott tóztokról sokáig marad emlékeztünkben. A plebánia-beli vendégeknek gyönyörködtető látványban is volt részük, mely abból állt, hogy a daloskör tagjai és a melőlük csatlakozott fiatalok, élőkön a tűzoltókkal, díszben vonultak fel a plebániái udvarra, és a dé.előtti énekprogramot megismételték. Kimutatni akarták ezzel azt, hogy a helybeli plebános urat mennyire tisztelik és szeretik. No de az örömben nekik is volt részük, mert a vendégszerető házigazda jóvoltából több hordó sör lett közpédára bocsátva és a dalosok igyekeztek is pohár és zeneszó mellett kötelességüknek eleget tenni. Így végződött ezen szép ünnepély, mely mindenkor dicsérni fogja megteremtőjét, dr. Pulmann János esperes-plebános urat.

A nagytapolcsány-trencsényi vasuton, mely, mint jelentettünk, aug. 10-én adatik át a közforgalomnak, a következő menetrend lesz életbe léptetve:

Nyitra	ind.	—	11:42	5:21
Nagy-Tapolcsány	"	4:00	1:00	7:07
Nagy-Bossány	érk.	4:17	1:15	7:22
Nagy-Bossány	ind.	4:22	1:30	7:23
Chynorán	"	4:34	1:40	7:33
Sztrice	"	4:51	1:52	7:43
Ribény	"	5:08	2:01	7:53
A-Nastic	"	5:21	2:10	8:03
Tr.-Baán	"	5:44	2:28	8:24
Ozor	"	5:53	2:37	8:33
Ruszkóc	"	6:09	2:47	8:44
Szvinna	"	6:33	3:04	9:01
Ólved-Mitic (Jasztrabje)	"	6:52	3:19	9:17
Szoblahó	"	7:32	3:51	9:50
Turna	"	7:55	4:10	10:09
Trencsény (Alsóváros)	"	8:07	4:26	10:26
Zsolna	érk.	12:50	8:26	12:13

Sörárpavásár és kiállítás. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a f. évi aratás után Budapesten (Köztelek, Üllői-út 25.) vásárral egybekapcsolva sörárpa-kiállítást rendez. A bejelentési ívek és az 5 kilogrammnyi minta augusztus 1-től aug. 20-ig küldendők be az Országos Magyar Gazdasági Egyesület sörárpavásár és kiállítás rendező-bizottsága címére Budapest, Üllői-út 25.) Bejelentési ívek úgy a budapesti rendező-bizottságnál, mint a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál kaphatók. Miután minden jel arra mutat, hogy az idén a szép sörárpa jól fizetett és keresett cikk lesz, a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület a maga részéről is nagyon melegen ajánlja a vásárral egybekapcsolva sörárpa-kiállításon való részvételt.

Mintahazugságok. A liberális sajtó módfelett dühöng a privígyei néppárt diadala felett, azért hazudik, csak úgy ropog, hogy vereségét palástolja. A hazugságok netovábbját a N. Pester Journal jul. 24. számában találjuk, melyből izleletetől ideállitunk egyet-kettőt. A választás napjáról ezeket írja:

N. P. Journalban.

1. „A falusi papok hetek óta prédikálnak a szabadkőmivesek és zsidók ellen; a hol ki-zárólag lutheránusok laknak, ott a zsidók ellen.”

2. „A szabadelvű választókat körülvevtek és ütlegettek a néppártiak, miért is azok félelmökben levették Markhot arcképével ellátott vörös-fehér-zöld tollait és helyökbe kereszttecskéket tüztek.”

3. „Az esztergomi és a nyitrai káptalan tagjai, a Pázmáneum, a nyitrai, esztergomi, budapesti klerikusok háj-hájszák a választókat . . . és az utolsó pillanatban is agítálnak a jelöltjük mellett.”

4. „Handlova községben a lelkész parancsára 20 választót elzártak és a választás lefolyása alatt fogva tartottak. A koósi plebános önhatalmulag kiközösítette a szabadelvű választókat.”

Esztorgomból nem volt ott senki, Nyitráról csak lapunk szerkesztője volt jelen, mint referens; és az, sajnos, nem tagja a nyitrai káptalannak, és még jobban sajnálja, hogy az esztergominak sem.

Handlova község lelkésze, Policzsek Mihály, oly gyáván viselte magát, hogy a szavazásra Pszotka lelkészszel együtt még csak el sem jött. — És a zsidó skribler néppárti hőst csinál belőle. — A koósi lelkész meg olyannyira lanyha volt, hogy hívei közül 50-en a szabadelvű pártra és csak 15-en a néppártra szavaztak.

Es így megy a füllentés tovább végtelenül. Megjegyzendő, hogy a N. Pester Journal értesítéseit olyan ember írta, aki ott jelen volt, aki tudta, hogy a mit ír, az hazugság. Ajánljuk a lap tulajdonosának, ha szereti az igazságot, hogy kiküldött tudósítójának külön fáradozásának elismerésül 25 botot utalványozzon ki a lap pénztárából.

Gazdasági kirándulás Kecskemétre.

A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület vágvolgyi és pedig krakováni, leszétei és lopassói kiscgazdákkal kirándulást rendez Kecskemétre az ottani állami földmives iskola és a kecskeméti gazdák által ott rendezendő nagyszabású gyümölcsészeti és baromfi-kiállítás tanulmányozása végett. A társaság Bieliczky Jusztin leszétei, Markovics Mihály krakováni és Sándorfi Nándor lopassói plebános urak vezetése mellett augusztus hó 20-án éjjel indul Vágújhely, illetve Pöstyén állomásról, Budapestre érkezik reggel 7 óra 5 perckor. Itt (a nyugati pályaudvaron) csatlakoznak a társasághoz a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület tagjai. Budapestről (ny. pályaudvar) indulnak 21-én reggel 8 óra 30 perckor s Kecskemétre érkeznek déli 11 óra 29 perckor. Itt megtekint a társaság a kecskeméti híres méneselek felhajtását, a tanulságos gyümölcs és baromfi-kiállítást, a permetező-gépvetsenyt és a mintaszerűen berendezett földmives iskolát. Maga a kecskeméti népelet is nagyon érdekes, kivált a felvidéki emberre nézve. A társaság 22-én délután 3 óra 42 perckor indul vissza Kecskemétről s Budapestre át 23-án reggel 4—5 óra közt érkezik Pöstyénbe, illetve Vágújhelyre. A kik a kirándulásban részt venni akarnak, tartoznak 9 korona 70 fillért előre lefizetni. Ezért kapnak egy Kecskeméti és vissza érvényes III. osztályú vasúti jegyet, kapnak 21-én Kecskeméten ebédet, vacsorát és éjjeli szállást, továbbá 22-én reggelit és ebédet. A kirándulásban részt venni óhajtok

jelentsek be részvételi szándékukat a 9 kor. 70 fillér beküldése mellett az elől említett plebános urak valamelyikénél legkésőbb augusztus hó 10-ig. A társasághoz utközben is lehet csatlakozni. Jelentkezéseket a vágvolgyiek részéről elfogad augusztus hó 10-ig Sándorfi Nándor plebános Lopassó, u. p. Vittenc; a vármegye más részeiből a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala, de szintén csak augusztus hó 10-ig.

Villamos vasut Budapest és Érsekújvár között. A „Pressburger Tagblatt” azt a szenzációs hírt hozza, hogy az érsekújvárbudapesti vasutvonalat villamossá fogják átalakítani. A vasut úgy teher, mint személyszállításra lesz berendezve. A vasut tervezője Cando mérnök, a budapesti Ganz és társa elektrotechnikus telep igazgatója. Mi a hírt ilyen alakban nem tartjuk hihetőnek, mert ha átalakítják a fővonalat villamossá, nem értjük, mért kellene azt csak Érsekújvárig vezetni, ha mindjárt egyelőre is.

CSARNOK.

Rózsák.

(Csevegés.)

Irta: **Reviczky Irma.**

„Rosszul van ez a világon elrendelve,
Hogy tüske nélkül nincs egy rózsaszem.”
(Säckingeni trombitás.)

Ouida, az angol író csak skarlát-piros szobában, rózsaszínű tintával almazöld papírra írt mindig. Én pedig a szabad kék ég alatt, piros hajnalban; gyöngyharmattal virágszirmokra írni szeretnek a rózsáról, a virágok királynéjáról.

A rózsza a királynő nevet vívta ki magának, és a szépség jelképe, tán azért is Judea szépséges leányait egykoron Hebrón rózsáinak elneveztek.

Junius a rózsahónap, mert akkor nyílik a legtöbb rózsza. Kivált Margitszigeten, s ekkor „rózsza-szigetnek” is lehetne elkeresztelni . . .

A remontant-rózsza azonban egész nyáron át virít, de sőt még késő őszszel is, és olykor reá esik az első hó és déresípte szirmjai ekkor szánalmat keltenek az emberben, hisz Lamartine is mondja a „Rózsák a hó alatt” című költeményében, hogy:

„Uram, mért engeded a halvány rózsákat,
Mikor már jég és fagy öli az életet?
Mért nem a nyáron láttatok világot?
Szegény kis virágok! Itt a zord hideg.”

A késői szerelem is olyan: A hajban ezüst szálak és a szívben a szerelem fakadó virága, melyet a legtöbb esetben a csalódás fagya öl meg . . .

A rózsának igen sok válfaja van.

A kerti vagy százelevelű rózsza (centifolia) a legillatosabb. Hazájuk is különböző. A centifoliának hazája Perzsia. A hónapos rózsának hazája Kína. A szomorú rózsának hazája Japán. A pézma-rózsza hazája Dél-Spanyolország és Madeira. A futó rózsza hazája Dél-Európa. A thearózsza hazája Kelet-India. Noiset-rózsza hazája Amerika. Van még jerikói rózsza, a Sáron rózsája stb. stb.

A kandiai rózsza fehér szirma arról nevezetes, hogy nedvességben kinyílik, szárazon meg összehúzódik. A rózsza az egész világon elterjedt, csak az egyenlítő vidéken és Ausztráliában nem terem.

A rózsát már Hómer említi; a görögök és rómaiak magukat és áldozataikat rózsákkal ekesztették ünnepeikhez és lakomáikhoz. Még a kegyetlen Nero is rózsza-koszorúval a zsarnok fején gyönyörködött az „élő fáklák” hajmeresztő látványosságában. A rózsza Venusnak, Auróranak, Amornak valamint Karpokratesnek, a hallgatás atyjának volt szentelve. Talán innen van hogy Európában is szokássá vált társaságok alkalmával

a boltozatra rózsát függeszteni, jeléül annak, hogy az ott történekről és hallottokról, azaz mindarról, a mit „sub rosa“ beszéltek, hallgatnak.

A rózsza szirmaiból lepárlás útján nyert sárga, alkoholban és aetherben oldódó olajat, rózsaoilajnak hívják. És Kelet-Indiában, Egyiptomban, Tuniszban, de különösen a Balkán-félszigeten nagyban állítják elő és hozzák forgalomba. 5000 kg. rózsából nyernek 1 kg. rózsaoilajat, a melyet illatszerészben használnak. A rózsavíz rózsalevelel átszűrt és lepárolt víz, különösen Dél-Franciaországban állítják elő nagy mértékben.

A rózsza természetesen a virág nyelvben is előfordul és: a sárga rózsza irigységet, a fehér ártatlanságot, a moha rózsza alázatot, a piros rózsza égő szerelmet; a fehér rózsza levélke „nemet“, a piros „igent“ jelent.

Rózsából készül a legtöbb csokor és a legtöbb koszorú is. Sőt még a más virágokból készült csokroknak, koszorúknak, virágpárnáknak stb. diszül szolgál egy-egy helyesen elhelyezett rózsza. Mert a rózsza igen diszes virág és az illata édes. Rendkívül kellemes, nagy mennyiségben azonban olyan átható és kábító, hogy ártalmassá is válhat.

Valahol olvastam valamit „rózsza haláláról“ is. Tehát meghalni is lehet tőle.

Oh be szép is lehet: „rózsák közt halni meg“, miután az ajk a „rózsza-füzér“ utolsó Ave-jét is elrebegette már... Rózsákkal feldisztatik az oltárt is. S Szűz Máriát, Istennek szent anyját, a „Lorétomi litániában“ „titkos értelmű rózsának“ nevezik és az ő tiszteletére elmondja az egész kereszténység a „rózsafüzért“.

Egykoron az eretnekek ellen védő-paizsként elmondták a rózsza-füzért, most már egész „rózsza-füzér-egyletek“ vannak, a hová azok iratkoznak be, a kik mértékletességben és ájtatosságban gyakorolni akarják magukat.

Rózsából készül a legtöbb halotti koszorú is, még pedig többnyire fehér rózsából, ha ifju vagy leány hal meg. Fehér rózsából készül a menyasszonyi csokor is. Tehát köny- és csók-zápor egyaránt hull a fehér rózsza illatos szirmaira: A boldog menyasszony reája hullatja szerelmes könnyeit (olykor bánatos könnyeit is) és a boldogtalan szülő keserves könnyárja áztatja egyaránt. Emez siratja leányságát, amaz siratja sokszor egyetlen gyermekét... Emez a nászuton illatos rózsákba temeti a szerelem pirban égő orcáit, völegényével kacérokodva — amaz a fehér rózsák fölött kinosan zokog és halvány orcáit bánatosan oda simitja a zsenge rózsza-szirmokhoz, melyek szeretett gyermeke ravatalát beborítják.

Othton érzi magát a rózsza a temetőben és othton találja magát a diva szobájában is. A temetőben könnyel öntözik, a diva buoirjában vigan kacagnak fölötté és ott is, itt is, csak hervadásnak indul.

A rózsza a virágüzlet kincse. A virágkorszón is nagy szerepet játszik, valamint a virág-kiállításon neki itélik oda az első díjat.

Mindenütt lehet akadni rózsára! Ott lehet látni az aszfalton az arszlán gomblyukában és a templomban szende leányka kis kacsójában; amott sokszor „légyottra“ hív, emitt csak az illatában gyönyörködnek... A rózsza a kertek disze, s a legszebben virít.

De mű-rózsza is van azért elég. Londonban van egy Sutherland Macdonald nevű bűvész, a ki jó pénzért mindenkinek, a ki csak kívánja, finom tujével elragadó rózsás-szint varázsol az arcára, jobbadán mondva tetoviroz rózsákat, melyek sohasem fognak többé azoknak az arcukról eltűnni, a kik e műtétnek alávetik magukat. — Most készítik a rózsát mindenféleből, ugyan selyemből, bársonyból, papírból és rongyból. Csinálják, festik és himezik: és pedig pamuttal, selyem, ezüst vagy arany fonállal. Drága kőből is utánozzák a rózsát és aranyba foglalva ékszer gyanánt viselik.

Az arany-rózsza (rosa aurea) pápai kegy-

ajándék, drága arany kövekkel kirakott arany rózsza, melyet 1366 óta a pápák a rózsavasárnapon (laetare) megszentelnek s fejedelmi vagy más előkelő hölgyeknek küldenek ajándékkul.

A rosicrucianusok titkos rendjele, melyről azok minden földön egymásra ismernek: négy rózsza keresztbe állítva, közepette e betűk: R. + C. Ez annak a symboluma, úgy mondják, hogy Krisztus vére a keresztfán rózsaszínűvé változott. — A rózsza a pogány istenek földén is termett, s Hellasz hegyei tövében volt a berek, melyben Aphrodite gyöngye lábát megkarecolá a rózsatövis. A rózsát Venus vére festette meg pirosra, eredetiben fehér volt, mondja a mythos...

Volt vörös és fehér rózsák harca is. Az angol Lancaster (vörös rózsza) és York uralkodó családok (fehér rózsza) hosszas harcai, 1452—85. közt; az elnevezés a két párt jelvényétől vétetett.

A mesében még két rózsza nyílt egyszer egymás mellett, egy fehér meg egy piros rózsza. És mert különböző volt a színük, sehogy sem illettek egy csokorba. És szomorkodott mind a kettő, és panaszkodtak a sors ellen, mert hát olyan árva két virágszál nem is termett ott több abban a kertben, a hol az volt a szokásban, hogy a fehér meg a piros virágot sehogy sem fonják egymás mellé koszorúba. Egy szép nyári holdas éjjel összehajolt a két árva rózsza. Csókjuk volt a virág-illat, könnyük volt a harmatárja. És csókolódtak és sirdogáltak addig, míg megsajnálta őket a Teremtő és reggelre, jó Istenem, egyforma lett mind a kettő: mert piros harmat a fehéret megfestette rózsaszínre, a pirosnak pedig a fehértől halványodott meg a színe.

Megható kis legendája van a moha-rózsának is. E szerint a Megváltónak köszönheti eredetét. Mert midőn az Üdvözítő a földön járt, ezernyi tüske vérzé lábát, de egy erdőbe érve a zöld moh bársony szőnyegére lépve egyszerre megkönnyült, mert a pusztán által jött, és a forró homok, a nap égette, most meg üdíté a zöld moha. S ekkor a Megváltó szeliden mondta: „Természetnek kis paránya a fa óriások közt is minden szem megláthat menten a te szerény kicsinységemben, dicső Atyám szerető gondja irántad sem volt mostoha“.

De a moha sóhajtvá válaszola: „Vad rózsza bokra, erdő lombja virulva rám hajlik, de ily viruláson nincs nékem! Fölöttem hányan elsietnek, de egyiknek sem jut az eszébe törődni egy percig is én velem“.

„Viseld el sorsodat“, mondá a Megváltó, de alig hogy így beszéle, a mohpázsitnak közepében egy bájos virág eredett. Ez a virág a moh-rózsája. És mert az Úr sebzett lábát megcsókolta a puha bársony moha, jutalmat így adott neki az ég...
Hát Szent Erzsébet rózsáiról; a Wartburg váról s rózsáiról, ki ne hallott volna?

Alamizsnát vitt a grófnő kunyhóba a szegényeknek, éhezőknek és köténykéje duzzadt tőle midőn egy izben a völgyben a férjével találkozott — ki ezért egyre rőtta — és ekkor csoda történt és a kenyérből rózsza lett:

„Lelkem angyal! rebeg a férj.
Szíve szinte rezzen; —
Jaj de csodás rózsza terem
A te kis kertedben!“

Jó tett nyomán rózsza fakad! És az Úrnak van ily rózsákra gondja — mert ha meghalunk — hervadhatlan koszorunkba fonja...

No de „Csipke-rózsikát“ már azután bizonyára mindenki ismeri. Ki ne emlékeznék szívesen vissza a gyermek-szoba legszebb tündérregéjére, a „Csipke-Rózsikára“?

A gyermek-mesék e gyöngyére!...
A hol a királyfi csókja életre ébreszti Rózsikát...

Vadrózsáról szindarabot is irtak és tán nincs Magyarországon leány-internátus, a melyben még el nem játszották volna.

Tompa a vadrózsáról versben irt regét, a melynek tartalma rövidesen és prózában elmondva, körülbelül a következő:

Búske rózsza nyílt egyszer egy gyönyörű kertben, de nem volt ott meglegedve, és egy este ajkirul tüzes szerelmi csók pirult, s a csapodárnak a keble, oktalan vágygyal volt teli és tele: a liljom érte sápadozott, csókot ajkára a lepke lehelt, és szegény folyóka lábát ölelve esdekelt hozzá hasztalan. Mert a rózsza a szegfűt, a mályvát, a rozmarint szerette és elhagyá megint, hogy ujjabb szerelmi élvezet miatt ujjabb kaland után epedjen. És egy holdas éjjelen, kiszökött a kertből a vadvirágos rétekre és ott csábítgatott; magához csalva a kék ibolyát és a parti liljomot, melyek azonban a kertben már harmadnapra elhervadtak... S ekkor a rózsza felment a távoli bérce és magával akarta csalni az ott viritó gyöngyvirágot is. Hadd itt e vad bérce — mondá — és jer le velem a kertbe és légy a menyasszonyom!... A gyöngyvirág azonban válaszola: „Még szent György napnak éjjelén a kikirics mátkája lettem én, s mikor a vad bérce édes hazám, mely ha elvirágozám, siromat is takarja“... És „siess kalandor — tevé hozzá — siess haza, mert elkéssel.“ De „a gyönyörben — gyors szárnyakon az óra röppen“ — és az éj is rövid vala — a szerelmes rózsza bár miként is sietett, a kertjébe vissza nem térhetett, mert az óra elshant, midőn a pusztta utfélen egy árokpárt felett elhalad — elhangzik a kakasszó!... s ő legott csipkebokorra változott! Azért is:

„A csipkerózsza szintelen
Telj nélkül elhull hirtelen;
Tüskéje szuró és ágain:
Vérszín gyümölcsben függ a kin
Arok garád lakója lón,
Tengődve él parlag mezőn;
S az illat a bokor felett:
Szebb mult felül emlékezet!“*

* Tompa Mihály, Virág-regék.

Nyílt tér.

(E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Köszönetnyilvánítás.

Forrón szeretett fivérünk, illetve sógorunk, **Placsek István** m. kir. honvéd-örmmester elhunytával, a drága halott részére megadott végtisztelet alkalmával megjelent előljárói, kartársai, tisztelői és barátainak szives megjelenésükért, a szeretett rokonunk elhunytá fölött érzett nagy fájdalomunkban köszönetünket nyilvánítani képtelenek lévén, ez uton kérjük a gyászszertartáson megjelent n. é. közönséget, különösen a tiszt urakat, kik megjelenésükkel a gyászszertartás fényét emelték, hogy ezért hálás köszönetünket elfogadni sziveskedjenek.

Mély tisztelettel

Bartos Antal és neje
szül. Placsek Mária.

HIRDETÉSEK

jutányos áron
felvétetnek

a NYITRAMEGYEI SZEMLE

kiadóhivatalában

Nyitrán, Papnevelde-u.

A vágvölgyi vonal menetrendje.

Zsolna—Lipótvar.

	Sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.
Zsolna ind.	9-25	3-45	5-24	2-55	3-38
Hricsó	9-42	"	5-41	"	3-57
N.-Bittse Predmér	9-55	"	5-53	3-18	4-14
Vág-Beszterce	10-17	"	6-23	3-35	4-41
Puchó Kocsókóc	10-36	4-35	6-41	3-48	5-00
Bellus	10-49	"	6-54	"	5-15
Lédec	10-55	"	7-01	"	5-22
Ilava	11-05	4-51	7-11	4-05	5-33
Dubnic	11-15	"	7-22	"	5-44
Tepla Tr. Teplíc é.	11-23	5-02	7-30	4-16	5-52
" in.	11-32	5-07	8-10	4-22	6-03
Trenesén	11-44	5-16	8-26	4-32	6-17
Tr. Isztebnik	11-49	5-23	8-33	"	6-23
Melsic	12-06	"	8-57	4-45	6-44
Bohuszlavie	12-14	"	9-09	"	6-54
Vágújhely	12-27	5-47	9-32	4-59	7-08
Brunóc	12-36	"	9-47	"	7-38
Pöstyén	12-52	6-05	10-08	5-21	8-02
Drahóc	"	"	10-18	"	8-13
Nagy-Kosztolány	1-06	"	10-26	"	8-24
Lipótvar	1-17	6-23	10-42	5-40	8-40
Nyitra ér.	"	"	12-45	7-03	"
Budapest ér.	7-05	9-45	5-55	9-25	"
Pozsony ér.	3-38	"	1-19	6-58	11-30
Bécs ér.	6-35	"	5-55	8-25	"

Lipótvar—Zsolna.

Budapest ind.	7-30	9-25	6-15	9-40	
Bécs ind.	8-05	9-35	4-20	10-15	
Pozsony ind.	6-00	9-36	1-20	6-15	1-45
Nyitra ind.	6-55	9-50	"	"	"
Lipótvar ind.	8-20	11-01	3-41	9-27	4-00
Nagy-Kosztolány	8-35	"	3-56	"	4-13
Drahóc	8-43	"	4-03	"	4-21
Pöstyén	8-56	11-23	4-20	9-48	4-44
Brunóc	9-13	"	4-39	"	4-59
Vágújhely	9-31	11-42	4-59	10-08	5-11
Bohuszlavie	9-40	"	5-09	"	5-20
Melsic	9-50	11-55	5-19	"	5-34
Tr. Isztebnik	10-08	"	5-38	"	5-51
Trenesén	10-15	12-11	5-45	10-37	5-56
Tepla Tr. Teplíc é.	10-27	12-20	5-57	10-46	6-08
" in.	10-36	12-26	6-08	10-51	6-16
Dubnic	10-45	"	6-18	"	6-25
Ilava	10-56	12-40	6-39	11-05	6-36
Lédec	11-06	"	6-49	"	6-46
Bellus	11-13	"	6-49	"	6-53
Puchó	11-29	12-57	7-09	11-22	7-08
Vág-Beszterce	11-49	1-11	7-25	"	7-28
N.-Bittse Predmér	12-16	1-27	7-54	"	7-54
Hricsó	12-32	"	8-09	"	8-09
Zsolna ér.	12-50	1-50	8-26	12-13	8-26

(A vonalalálhuzott számok az éjjeli időt jelentik.)

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy

500 szekér kő

a szőlő kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árforlyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. bútorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. bútorgyári közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílusú

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig, minden versenyt kizáró olcsó árakon, ugyancsak

saját készítményű kárpitos bútoraimat.

Szilárd és pontos kiszolgálás biztosított. Kívánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálunk.

39-52.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.